

og den Skolekommission, hvis mangeaarige Virksomhed resulterede i Anordningerne af 1814, havde meget klogt og rigtigt set, at den første Betingelse for, at man i et Folk kan faa en god Undervisning og Opdragelse, er den, at man har en god Uddannelse af Lærerstanden; thi det er af Lærerne, at alt afhænger i Skolen. Derfor fik vi allerede vort første Seminarium i 1791 og en hel Række Seminarier i Begyndelsen af det følgende Aarhundrede, saaledes at vi ogsaa med Hensyn til Læreruddannelse stod højt.

Saa kom der et Tilbageslag netop for 100 Aar siden, men det var heldigvis kun midlertidigt. Og hvis man vil efterspore Aarsagerne til, at Tilbageslaget kun blev midlertidigt, og at vi atter og hurtigt kom ind i en opadgaaende Linie paa Opdragelsens Omraade, tror jeg, det ikke vil være svært at finde afgørende Aarsager til den nye Fremgang. Den første Aarsag, mener jeg, var Indførelsen af raadgivende Provinsstænder, som bl. a. havde den store Betydning, at det inspirerede Grundtvig, saaledes at han paa Grundlag af det Fremskridt, der var sket i Retning af Folkestyre, fremsatte Tanken om Folkehøjskolen og inspirerede Kold til Udviklingen af den danske Friskole. Og der er jo ingen Mennesker, hvordan man ellers, hvad Enkeltheder angaar, ser paa den danske Folkehøjskole, som ikke har den Opfattelse, at Folkehøjskolen har haft en eminent Betydning for den kulturelle Udvikling her i Danmark. Derom eksisterer der ingen Uenighed. — Det næste Fremskridt, og efter min Mening af dybere virkende Karakter, var Juni-Grundloven af 1849. Dette, at Folket selv blev Herre over sin Skæbne, og at det blev i Stand til under Ansvar at bestemme sin Skæbne, det er efter min Opfattelse den egentlig drivende Kraft i de Fremgangsbevægelser, der derefter kan spores; og det gav sig ogsaa et Udslag med Hensyn til Læreruddannelsen; for i 1857 fik vi den første Reform af Læreruddannelsen efter den Tilbagegang, der havde været i en Aarrække, og der blev indført en som Regel 3-aarig Undervisning, dog ikke fuldt gennemført. — Det næste Fremskridt i Læreruddannelsen skete ved Loven af 1894, som, ihvorvel heller ikke den kan siges at være en dybtgaaende Reform, dog efter min Mening betød et væsentligt Fremskridt. Den indførte den Ordning, at det er Lærerskolernes Lærere, der eksaminerer, medens beskikkede Censorer er med til Bedømmelsen af Præstationerne. Den gjorde Uddannelses-tiden 3-aarig, hvad den ikke havde været for alle i Forvejen.

Men fremfor alt indførte man i 1894 Øvelsesskolen, et Middel, hvorved man paa praktisk Maade kunde indøve den fremtidige Lærer i den Gerning, hvortil han forberedte sig. Siden den Gang har man ikke indført Forandringer af indgribende Betydning i Læreruddannelsen, endskønt der har været en Lejlighed dertil, som man beklageligvis ikke benyttede; det var den Gang, man gennemførte den efter min Mening fortrinlige Lov af 1903 om højere Almenskoler.

Jeg har altid, naar der har været Tale om disse Spørgsmaal, udtalt min store Anerkendelse af den Fortjeneste, Hr. J. C. Christensen indlagde sig ved Gennemførelsen af Loven af 1903 om højere Almenskoler. Det var en Lov, som, selv om den ikke direkte tog Sigte paa Folkeskolen, dog har faaet en indgribende Betydning for den danske Folkeskole. Loven af 1903, som jeg i øvrigt ikke her skal komme nærmere ind paa, var slet ikke tænkt som en Reform af Folkeskolen; det, man tilsigtede, var at reformere Latinskolen, som man forvandlede fra en lærd Skole til en højere Almendannelses-Anstalt, og som man derefter gav Navnet Gymnasium. Denne Skole blev underbygget med den 4-aarige Mellemskole og den 1-aarige Realklasse, alt sammen i den Hensigt at forbedre Dattidens højere Undervisning, Latinskolen. Da denne Lov var gennemført i 1903, viste det sig imidlertid, at Livet, som saa ofte, er stærkere end Lovene. Der skete det overordentlig fortræffelige, at den danske Folkeskolelærer greb Loven af 1903 og lukkede Mellemskolen med Realklassen ind i den danske Folkeskole. Det er, forekommer det mig, blandt saa meget andet et Vidnesbyrd om den Fremdrift, der er indenfor den danske Folkeskoles Lærerstand, det var et Vidnesbyrd om Fremblik, at Lærerne saa, at de Krav, der stilles til Mellemskolen, ikke er anderledes og større, end at Folkeskolens Lærere ogsaa maa kunne opfylde disse Krav i pædagogisk Henseende; og ud fra denne Betragtning lukkede man Mellemskolen og Realklassen ind i Folkeskolen, saaledes som vi kender det fra mangfoldige Byers Skolevæsen.

Dette er efter min Mening det største Fremskridt i den nyere Tid indenfor dansk Skolevæsen. Det er et Fremskridt ikke alene direkte, fordi saa mangfoldige Børn derved har faaet en fyldigere Uddannelse, end de ellers vilde have faaet, men det er efter min Opfattelse navnlig et Fremskridt af indirekte Natur, fordi Mellemskolen i vide Kredse har vakt en stærk og levende